

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhid ve teadülü hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 11/VII/1939 - Sayı : 4255)

No.
3659

Kabul tarihi
3 - VII - 1939

BİRİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı müesseseleri memurları bu kanun hükümlerine tâbidir:

A) Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretile kurulan iktisadî teşekküllerin teşkilâtile idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanun hükümlerine tâbi teşekküller ve müesseseler,

B) Hususî kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküllerle hususî surette teşekkül eden ve tediye edilmiş sermayesi iki milyon lira veya daha ziyade olan millî bankalar,

C) Devletçe veya mühlak veya hususî bütçeli idarelerce veya belediyelerce veya yukarıki bendlerde yazılı teşekkül ve bankalar tarafından sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretile kurulan teşekküller ve bunların aynı nisbette iştirakleriyle vücud bulan kurumlar ve ticaret ve sanayi odaları ve borsalar veya satın alınıp belediyelere bağlanan müesseseler.

İKİNCİ MADDE — Birinci madde hükmüne giren bilûmum müesseseler memurları için 14 derece tayin edilmiştir. Bu derecelere aid aylık asıllarile tutarı aşağıdaki cedvelde gösterilmiştir:

Derece	Âylık aslı	Tutarı
1	150	600
2	125	500
3	100	400
4	90	300
5	80	260
6	70	210
7	60	170
8	50	140
9	40	120
10	35	100
11	30	85
12	25	75
13	20	60
14	15	50

Ancak birinci madde hükmüne giren müesseseler kendi bünyelerinin hususiyetleirne veya kadro icablarına göre 14 ncü dereceden aşağı dereceler ihdas edebilirler.

14 ncü dereceden aşağı ihdas edilen bu derecelere memur alınması veya yine bu dereceler arasında terfi ettirilmeleri işbukanun hükümlerine tâbi değildir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Birinci maddede yazılı teşekkül ve müesseselerin umum müdür ve umum müdür muavinlerine ve idare meclisleri reis ve azalarına ve murakiblere ve 3460 sayılı kanunla kurulan ummumî murakabe heyetinin reis ve aza-

larına verilecek aylıklar bu kanunun tahdidatına tâbi olmaksızın ve ikinci madde ile tesbit edilen azamî aylık derecesini geçmemek şartıyla müesseselerin ve vazifelerinin vüfat ve ehemmiyetine ve derecelerine göre İcra Vekilleri Heyetince tayin olunur.

3460 sayılı kanun hükümleri mahfuzdur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Meslekî tahsil görerek mesleklerine aid müesseselere intisab edenler ile bu kanunun 3 nci maddesinde yazılı vazifelerde bulunacaklar müstesna olmak üzere biçayeten memuriyete alınacakların müsabaka imtihanına, birden fazla talib bulunmadığı takdirde ehliyet imtihanına, girip kazanmaları şarttır.

BEŞİNCİ MADDE — Bu müesseselere ilk defa girecekler memurlarına ve tahsil derecelerine göre aşağıda yazılı derecelere kabul edilebilirler:

A) Orta mekteb mezunlarından talib bulunmadığı takdirde alınacağı vazifelinin ehli olduğunu bilimtihan isbat edenler 14 nci dereceye,

B) Orta mekteb mezunu olanlar 13 nci dereceye,

C) Lise veya muadili mekteplerden veya orta tahsil ile aynı zamanda meslek tahsili veren en az beş yıllık veya orta mekteb tahsilini ikmalden sonra en az iki yıllık meslek mekteplerinden mezun olanlar 12 nci dereceye,

D) Lise derecesinde bir tahsil üzerine en az bir yıllık meslekî tahsil yapmış veya kurs görmüş veyahud beş yıllık meslek mektebi tahsili üzerine en az iki yıllık daha yüksek bir meslek tahsilini bitirmiş veya orta tahsilini bitirdikten sonra en az dört yıllık meslek mekteplerinden mezun olanlar mesleklerine aid memuriyetlerde 11 nci dereceye,

E) Altı yıldan az tahsilli yüksek mekteb mezunları 10 nci dereceye,

1 - Bunlardan askerlik hizmetini ifa etmeden memuriyete intisab edecekler altı ay müddetle 11 nci dereceye alınır.

2 - Tahsil müddetinin üç yıldan eksik veya fazla olması halinde eksigi ilk terfi müddetine eklenir ve fazlası ilk terfi müddetinden indirilir.

3 - Yüksek bir mekteb tahsilini ikmal ve diploma istihsalyledikten sonra yurdda veya yurd haricinde ayrıca doktora tahsilini yaparak muayyen tezini kabul ettirmiş ve buna aid vesikayı da Maarif vekâletine tasdik ettirmiş olanlar girebilecekleri derecenin bir derece yükseğine alınabilirler.

F) Altı yıllık yüksek mekteb mezunları 9 nci dereceye,

G) Lise tahsilini yurdda ikmal edenlerden yüksek tahsilini gerek memleketimizde ve gerek yabancı bir memlekette bitirdikten sonra meslekin muayyen bir şubesinde ayrıca ihtisas yaparak ihtisaslarını hususî kanunlarında yazılı şekilde tasdik ettirenler 8 nci dereceye,

H) Yukarıki fıkralara göre 14, 13, 12, 11, 10 ve 9 nci dereceye girecekler arasında mesleklere göre İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yabancı dillerden birine ve 8 nci dereceye alınabilecekler arasında bu dillerden ikisine hakkile vâkîf oldukları İcra Vekilleri Heyeti kararile teşkil edilecek bir komisyon huzurunda imtihanla sabit olanlar bir derece yukarıya alınabilirler.

Sınâî işletme yerlerinde istihdam olunanlar merkeze veya sınâî işletmelerle alâkası olmayan diğer memuriyetlere nakillerinde mükteseb hak teşkil etmemek üzere bir derece yukarıya nakil ve tayin olunabilirler.

ALTINCI MADDE — Kadroda açık yer bulunmaması dolayısıyla tahsillerine göre girebilecekleri dereceden daha aşağı derecede bir memuriyete alınanlar dairelerinde ilk açık vukuunda girebilecekleri derecelere tercihan tayin olunurlar.

YEDİNCİ MADDE — Bu müesseselere bıdayeten alınırken yabancı bir dil bilmedikleri halde memuriyete geçtikten sonra öğrendikleri veya bir dil bildiklerinden dolayı bir üst dereceye alınanlardan bilâhare bir dil daha öğrendikleri beşinci maddenin H fıkrasında yazılı şartlar dairesinde sabit olanlara, yapılacak nizamname ile tesbit olunacak nisbetlerde ve bir defaya mahsus olmak üzere, nakdî mükâfat verilebilir.

SEKİZİNCİ MADDE — Mafevk bir dereceye terfi için atanılacak ehliyet ve liyakatten başka en az dört sene bir derecede bulunmuş ve bu kadar müddet o derece maaşını filen almış olmak şarttır. Yüksek mekteb mezunları için bu müddet üç senedir.

Besinci maddenin C ve D fıkralarında yazılı olanlar için dahi altıncı dereceye (altıncı dahil) kadarki terfilerde muteber olmak üzere bu müddet üç senedir. Ancak bu tarzda terfi bu müesseselerde çalıştıkları hizmetlerde muteber olup Devlet memuriyetine geçişte mükteseb hak teşkil etmez.

Bir terfi müddeti içinde üç defa takdirname alan memurların o dereceye mahsus olmak üzere kıdemine bir seneye kadar zam yapılabilir. Her hangi bir derecedeki memurun kendi aylığına daha yüksek bir vazifede istihdamı caizdir.

DOKUZUNCU MADDE — Bu müesseseler için ihtisas mevkileri olduğu, 3460 sayılı kanun mucibince teşkil edilen umumî murakabe heyetinin müteleası alındıktan sonra önceden İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek olan yerlere bu müesseseler memurlarından veya haricîten bu kanunun koyduğu takyidata tâbi olmaksızın, ikinci madde ile tesbit edilen dereceler dahilinde aylıklı memur tayini caizdir. Şu kadar ki bu suretle mütehasıs olarak istihdam keyfiyeti o ihtisas mevkii haricinde mükteseb bir hak teşkil etmez.

Bu müesseselerin kadroları dışında muvakkat hizmetlerini ifası için mukaveleli mütehasıslar istihdamına lüzum hâsıl olduğu takdirde bunların ücretleri İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

ONUNCU MADDE — Tabibler, avukatlar, aidat veya ücretli tahsildarlar, satış memurları, ambar memurları, daktilolar, stenolar, mekanoğraflar, evrak müvezzii, bekçi, kolu, kaloriferci, şoför, odacı ve hademeler gibi müstahdemlerle her müessesenin hususî bünyesine göre istihdamına lüzum göreceği muvakkat veya müteferrik müstahdemler ve alelûmum işçi usta ve ustabaşılar bu kanun hükümletine tâbi değildir.

ON BİRİNCİ MADDE — Devlet hizmetlerinde maaş veya ücretle çalışan memurlardan bu müesseselere geçecek olanlar maaşlı vazifeden nakledildikleri takdirde bir derece yukarıya, ücretli vazifeden nakledildikleri takdirde aynı dereceye geçebilirler.

Bu müesseselerden Devlet hizmetine geçenler maaşlı vazifeye geçtikleri takdirde bir derece aşağısına, ücretli bir vazifeye geçtikleri takdirde aynı dereceye geçebilirler.

ON İKİNCİ MADDE — Bu kanuna bağlı müesseselerin birinden diğerine veyahud bunlardan Devlet teşkilâtından birine veya Devlet teşkilâtından bu müesseselere memur nakli o memuru tayine salâhiyetli olan makamın müsaadesine bağlıdır.

İstifa edenler hakkında dahi üç ay müddetle bu hükümler tatbik olunur.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu müesseseler memurlarına (İdare meclisi reis

ve azaları hariç) almakta oldukları aylıklardan başka:

A) Yalnız Ankaraya mahsus olarak ücretli Devlet memurları için kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde muvakkat tazminat verilebilir.

İhtisas mevkilerinde bulunanlara, almakta oldukları ücret derecesine bu kanunun umumî hükümleri dairesinde istihkak kesbedinceye kadar, muvakkat tazminat verilmez.

B) Devletin maaşlı memurları için kabul edilen esas ve nisbetleri geçmemek şartile usulen mezun olanlara veya kısa askerlik hizmetini yapmak veya talim ve manevra için vazifeden ayrılanlara, aylıkları verilebileceği gibi hasta olanların da tedavi masrafları verilebilir.

C) Her sene 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi hükümleri dahilinde temettü kaydile mukayyed olmak ve bir aylık istihkakı geçmemek şartile ikramiye verilebileceği gibi fevkalâde faaliyet ve gayretleri görülenlere temettü kaydile mukayyed olmaksızın ayrıca bir aylık tutarına kadar idare meclisi kararile fevkalâde ikramiye dahi verilebilir.

D) Maden arama ve işletme yerlerinde çalışanlara, burada çalıştıkları müddete munhasır olmak üzere, idare meclisleri kararile aylık tutarlarının % 20 sine kadar bir tazminat verilebilir.

E) Her hangi bir memuriyetin vekâletle idaresi halinde Devlet memurları için kabul edilen esas ve müddetleri geçmemek üzere vekâlet ücreti verilebilir.

F) Paraya el koyan vezne memurlarına her sene bir aylık tutarına kadar kasa tazminatı verilebilir.

G) Bu müesseseler memurlarına ve idare meclisi reis ve azaları ile murakiblere ve umumî murakabe heyeti reis ve azalarına verilecek harcırah, Devlet memurlarının harcırah hükümlerine tevfikân ve bu kanunun ikinci maddesinde yazılı derece aylıkları esas tutularak hesap edilir.

H) Bu müesseselerin, aded ve mevkileri aid olduğu Vekil tarafından tesbit edilecek olan şube, sandık ve ajanlıklarının aylık tutarı 170 lirayı geçmeyen memurlarına aylıklarından başka ayda 20 lirayı geçmemek ve mikdarı yine aid olduğu Vekil tarafından tesbit edilmek üzere münasib bir tazminat da verilebilir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu müesseseler memurlarına bu kanunda yazılı olanlardan ve tekaüd kanunlarile temin edilen haklardan gayri temettü, satış hissesi, ikramiye, tazminat ve sair namlarla ve başka şekil ve suretlerle hiç bir şey verilmez. Ancak fabrika ve imalâthanelerde fevkalâde ahval dolayısile mutad mesai saatleri haricinde memurları çalıştırmak mecburiyeti hâsıl olduğu takdirde bunlara müesseselerin bağlı buldukları mercilerince tayin edilecek esaslar dahilinde munzam bir ücret verilebilir.

Kezalik hususî surette teşekkül eden ve bu kanuna tâbi bulunan millî bankalar, kendi memurları için, Devletçe kurulmuş bankaların memurları hakkında kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde kalmak üzere tekaüdlük ve malûliyet tazminatı kabul edebilirler.

ON BEŞİNCİ MADDE — 3460 sayılı kanunun 45 nci maddesi hükümleri bu kanuna tâbi bulunan bütün müesseseler memurları hakkında da tatbik olunur. Su kadar ki, bunlardan uhdelinde muallimlik bulunanların maaş ve ücretleri hakkında Devlet memurlarına tatbik edilen hükümler tatbik olunur.

ON ALTINCI MADDE — Bu müesseselerin kendi kanunlarile sair kanunlardaki hükümlerden bu kanuna muhalif olanları kaldırıldığı gibi bunların esas mukavele ve nizamnamelerindeki hükümlerden bu kanuna muhalif olanları dahi usulü dairesinde bu kanun hükümlerine uydurulur.

ON YEDİNCİ MADDE — Mütakaidlerin bu kanuna tâbi müesseselerde bir va zifeye alınmaları halinde bunlara en çok, tekaüdlüklerine mesned olan memuriyet veya rütbe dereceleri maaşına tekabül eden ücret verilebilir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun şumulüne giren müesseseler memurlarının aylıkları ve muvakkat tazminatları vergi itibarile Devlet ücretlileri hakkında tatbik olunan esaslara ve nisbetlere tâbidir.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Bu kanuna tâbi müesseselerde halen müstahdem olan memurlar hakkında aşağıdaki hükümler tatbik edilir:

A) Halen müstahdem olanların ücretleri, tahsil derecelerine ve bu kanuna tâbi müesseselerle umumî, mülhak ve hususî bütçeli Devlet dairelerinde ve bunlardan başka bankalar ve fabrikalar gibi malî ve sınaî müesseselerde ve Hükûmetçe veya hususî idareler veya belediyelerce satın alınan müesseselerde ve hususî mekteblerin tayin ve murakabesi Maarif vekâletine aid bulunan muallimliklerinde ücret veya maaşla geçmiş müddetlerin mecmuuna ve yüksek tahsil görenlerin her iki ve görmiyenlerin her üç senede bir terfi esaslarına göre ve bu kanunun beşinci maddesi hükümleri dahilinde tesbit olunur.

B) Halen bu müesseselerde ücretle müstahdem olan mütakaidlerin tekaüdlüklerine mesned olan memuriyet veya rütbe derecelerine, ücretle istihdam edildikleri müddet için yüksek tahsilleri bulunub bulunmadığına göre yukarıdaki esas dahilinde hesap edilecek derece farkları ilâve edilmek suretile iktisab edebilecekleri dereceler tayin olunur.

C) Yüksek tahsil veren bir mektepte iken harb sebebiyle askerliğe çağırılarak yedek subay rütbesini kazanmış olanlar için (A) fıkrasındaki terfi müddetlerinin hesabında her iki hizmet senesi bir dereceterfi müddeti itibar edilerek iktisab edebilecekleri dereceler tayin edilir.

D) Bu müesseselerde müstahdem iken askerlik hizmetine girerek vazifesile irtibatı kesilmiş bulunanların askerliğe çağırılmadan evvelki hizmetleri (A) bendi mucibince hesap edilmek suretile iktisab edebilecekleri derece ile yeniden hizmete alınmaları caizdir .

E) (A) bendi mucibince tesbit edilen derecelerde bu kanunun neşri tarihinde müstahdem olub hizmet müddetleri üç sene ve daha ziyade olanlardan ehliyetleri bu müesseselerin bağlı buldukları mercilerce tasdik edilenlerin bir üst dereceye geçirilmeleri caizdir.

Ancak bu dereceler terfi ve tahvillerde mükteseb hak teşkil etmez.

F) A, B, C ve D bendleri mucibince dereceleri tesbit edileceklerin almaları icab eden ücret halen almakta oldukları ücret mikdarından fazla olanlar almakta oldukları ücretleri muhafaza ederler ve bu ücretler ikinci maddede yazılı aylık derecelerinden birine tetabuk ediyorsa o dereceye ve etmiyorsa buna en yakın dereceye halen almakta oldukları ücretle dahil olmuş sayılırlar.

G) A, B, C, D ve E bendleri mucibince tesbit edilecek ücret memurun almakta olduğu aylıktan noksan ise aradaki fark memurun aylığından her ay 25 te biri indirilmek suretile 25 ayda izale edilir. Ancak memurların talebi üzerine bu farkın daha evvel de izalesi caizdir. Bu farkın izalesine kadar bu gibilerden muvakkat tazminat almayanlara muvakkat tazminat verilmez.

Şu kadar ki bu kesilecek farkın 1 kânunusani 1939 tarihinden sonra yapılan tayin veya terfilerden mütevellid kısmı varsa bu kısım taksitlendirilmiyerek derhal kesilir.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — Bu kanunun neşriden evvel gerek bu kanunda yazılı müesseselerde ve gerek umumî, mülhak ve hususî bütçeli idare-

lerle belediyelerde ücret veya maaşla istihdam edilmiş olanların tekrar hizmete alınışlarında girebilecekleri dereceler, bu gibilerin hizmet müddetlerine ve tahsil vaziyetlerine göre Devlet ücretli memurluklarında tekrar istihdamları için kabul edilen esasa göre tesbit olunur.

MUVAKKAT ÜÇÜNCÜ MADDE — Yurdda yüksek tahsilini bitirdikten sonra bu kanunun neşri tarihine kadar, yabancı memlekette aynı tahsili yapmış veya yapmakta bulunmuş olanların ikinci tahsil için geçirdikleri müddet birinci terfi müddetlerinden indirilir. Ancak bu müddet, üç seneden fazla olamaz.

ON DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunun tatbik suretini gösterir bir nizamname yapılır.

YİRMİNCİ MADDE — Bu kanun nesri tarihinden muteberdir. Ancak derecelere intibak dolayısıyla yalacak zam ve tenziller 1 Eylül 1939 tarihinden başlar.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5 temmuz 1939

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası :

4 - VII - 1939 ve 1/63

Bu kanunun neşir ve itânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası :

5 - VII - 1939 ve 1/975

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları :

Cild	Sayfa
1	19
3	3,39,40,354:371,378:394,395:402
4	1:8